

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 marca 2022 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił J. S. prawa do emerytury rolniczej.

W uzasadnieniu wskazano, że przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej nie zaliczono okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawcy od dnia 28 grudnia 1972 r. do 5 listopada 1975 r., od 1 sierpnia 1977 r. do 19 kwietnia 1978 r. oraz okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 21 sierpnia 1994 r. do 28 września 2017 r. , ponieważ okresy te zostały uwzględnione przy ustalaniu prawa do świadczenia z innego ubezpieczenia.

Organ rentowy uznał, że w związku z powyższym przy osiągniętym wieku emerytalnym wynoszącym 65 lat ubezpieczony nie udowodnił żadnego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno - rentowemu określonymu w ustawie, tym samym brak jest również podstaw do zaliczenia do okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu okresu jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 6 listopada 1975 r. do 2 lutego 1976 r. (tj. 2 miesiące, 27 dni).

(decyzja – k. 27-27 verte plik II załączonych do sprawy akt KRUS)

J. S. reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika odwołał się od powyższej decyzji, zaskarżając ją w całości i zarzucając jej naruszenie:

- art. 19 ust 1 w zw. z art. 20 ust 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez jego błędne niezastosowanie i nieprzyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury z ubezpieczenia społecznego rolników pomimo spełnienia wszystkich przesłanek, w tym podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez co najmniej 25 lat;
- art. 20 ust 2 ustawy poprzez jego bezzasadne zastosowanie w przedmiotowej sprawie i przyczyn niewliczenia do okresu, od którego zależy prawo do emerytury rolniczej ubezpieczonego okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców: od dnia 28 grudnia 1972 r. do 5 listopada 1975 r., od 1 sierpnia 1977 r. do 19 kwietnia 1978 r. oraz okresu podlegania ubezpieczeniu społecznym rolników od 21 sierpnia 1994 r. do 28 września 2017 r. pomimo braku przesłanek do tego.

Na tle powyższego wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie prawa do emerytury rolniczej na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników od daty wskazanej we wniosku o przyznanie prawa do emerytury rolniczej oraz zasądzenie od ZUS na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(odwołanie – k. 3-8)

W odpowiedzi na odwołanie Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że ZUS realizując wniosek J. S. z dnia 27 października 2017 r. o prawo do emerytury, przyznając świadczenie na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, do prawa i do wysokości uwzględnił wszystkie okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników tj. od 21 sierpnia 1994 r. do 28 września 2017 r. oraz okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 28 grudnia 1972 r. do 5 listopada 1975 r., których to okresów rolniczy organ rentowy nie mógł ponownie uwzględnić do ustalenia prawa do emerytury rolniczej. (odpowiedź na odwołanie – k. 11-13 verte)

Na rozprawie w dniu 27 września 2022 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie, zaś pełnomocnik KRUS wniósł o jego oddalenie. (końcowe stanowiska stron – rozprawa z dnia 27 września 2022 roku e-protokół (...):02:49 – 00:04:59 – płyta CD – k. 53)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. S. urodził się w dniu (...). (okoliczność bezsporna)

W okresie od 28 grudnia 1972 r. do 27 grudnia 1979 r. wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. (oświadczenie – k. 21 załączonych do sprawy akt KRUS)

W następujących okresach wnioskodawca był zatrudniony:

1. od 3 lutego 1976 r. do 31 lipca 1977 r. – w (...) Zakładach (...) w P.;
2. od 20 kwietnia 1978 r. do 15 stycznia 1981 r. – w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G.;
3. od 16 stycznia 1981 r. do 19 sierpnia 1993 r. – Gminnej Spółdzielni (...) w G.;

(świadczenia pracy – k. 24-26 verte plik I załączonych do sprawy akt KRUS)

W okresie od 8 listopada 1976 r. do 30 lipca 1977 r. skarżący odbywał służbę wojskową.

(kserokopia książeczki wojskowej – k. 22-23 plik I załączonych do sprawy akt KRUS)

W okresie od 31 sierpnia 1993 r. do 30 sierpnia 1994 r. skarżący pobierał zasiłek dla bezrobotnych. (zaświadczenie – k. 27 plik I załączonych do sprawy akt KRUS)

W okresie od 21 sierpnia 1994 r. do 28 września 2017 r. J. S. pracował we własnym gospodarstwie i z tego tytułu podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. (notatka w sprawie przebiegu zatrudnienia – k 38-39 plik I załączonych do sprawy akt KRUS, zaświadczenie – k. 6-10 plik II załączonych do sprawy akt KRUS)

Decyzją z dnia 13 października 2017 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił skarżącemu prawa do wcześniejszej emerytury. (decyzja – k. 40-40 verte plik I załączonych do sprawy akt KRUS)

Decyzją ZUS z dnia 8 grudnia 2017 r. wnioskodawca nabył od dnia 1 października 2017 r. prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu której zaliczono okresy jego pracy w gospodarstwie rolnym i ubezpieczenie w KRUS

- od 28 grudnia 1972 r. do 5 listopada 1975 r.,

- od 1 sierpnia 1977 r. do 19 kwietnia 1978 r.

- od 21 sierpnia 1994 r. do 28 września 2017 r.:

Decyzją ZUS z dnia 14 stycznia 2022 r. wnioskodawca nabył od dnia 27 grudnia 2021 r. – tj. od ukończenia wieku emerytalnego, na podstawie 24 ustawy emerytalnej, prawo do emerytury powszechnej, przy ustalaniu której zaliczono wyłącznie okresy zatrudnienia i odbycia służby wojskowej:

- od 8 listopada 1975 r. do 31 lipca 1977 r.

- od 20 kwietnia 1978 r. do 15 stycznia 1981 r.

- od 16 stycznia 1981 r. do 19 sierpnia 1993 r.

W związku z ustaleniem prawa do emerytury w wieku powszechnym wypłata emerytury wcześniejszej została zawieszona - od dnia osiągnięcia przez skarżącego powszechnego wieku emerytalnego.

(decyzja z dn. 08.12.2017 r. – k. 36-37 verte plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego, decyzja z dnia 14.01.2022 r. – k. 6 plik III załączonych do sprawy akt organu rentowego, pismo – k. 20, k. 28 plik II załączonych do sprawy akt KRUS)

W dniu 14 grudnia 2021 r. wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę rolniczą. W kwestionariuszu dołączonym do wniosku ubezpieczony nie wpisał żadnych okresów pracy i podlegania powołując się na okresy wskazane w kwestionariuszu złożonym wraz z dokumentacją do wniosku zakończonego decyzją odmawiającą prawa do emerytury z dnia 13 października 2017 r. (wniosek – k. 1 -3 plik II załączonych do sprawy akt KRUS)

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i zważył, co następuje:

Odwołanie jako bezzasadne podlega oddaleniu.

Na wstępie podnieść należy, iż ustalony stan faktyczny co do zasady był niesporny między stronami. Wynik sprawy zależał zaś przede wszystkim od oceny kwestii prawnych i sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy wnioskodawca legitymuje się wymaganym do przyznania emerytury rolniczej okresem 25 lat pracy i podlegania ubezpieczeniu emerytalno- rentowemu.

Zgodnie z treścią art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity - Dz.U. z 2022, poz.933) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny; wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

W myśl art. 20 ust. 1 i 2 cytowanej ustawy, do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów (art. 20 ust. 2).

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku. (ust. 3 art. 20).

Z dokonanych w sprawie ustaleń wynika, że wnioskodawca urodził się w dniu (...), a zatem po dniu 31 grudnia 1948 roku, zaś decyzją z dnia 8 grudnia 2017 r. ustalono mu prawo do emerytury na podstawie art.184 ust.1 ww. ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy ustalaniu której zaliczono okresy jego pracy w gospodarstwie rolnym i ubezpieczenia w KRUS tj.:

- od 27 grudnia 1972 r. do 5 listopada 1975 r.,
- od 1 sierpnia 1977 r. do 19 kwietnia 1978 r.
- od 21 sierpnia 1994 r. do 28 września 2017 r.:

W sprawie niesporne pozostaje, że bez zaliczenia powyższych okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, ubezpieczony nie uzyskałby prawa do emerytury na podstawie art.184 ww. ustawy o emeryturach i rentach wobec braku wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego.

Ponadto należy zauważyć, że w istocie świadczenie to zostało wstrzymane na rzecz korzystniejszego świadczenia przyznanego skarżącemu na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej (przyznanego decyzją ZUS z dnia 14 stycznia 2022 r.), nie zmienia to jednak faktu że wnioskodawca w dalszym ciągu ma zachowane prawo do emerytury przyznanej pierwotnie.

Należy zauważyć, że w obu systemach ubezpieczeń rolniczych i powszechnych, zawarto regulacje przewidujące nieuwzględnianie okresów ubezpieczenia w pokrywających się jednostkach czasu. Regulacje te oznaczają jedynie, że tych samych okresów nie bierze się pod uwagę przy ustalaniu uprawnień do dwóch różnych świadczeń, opartych na różnych systemach ubezpieczenia społecznego. Z regulacji tych wynika jednak jedynie, że okresy, które zostały już uwzględnione przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej, nie mogą być następnie zaliczone do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury pracowniczej. W konsekwencji dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (por. wyrok z 8 maja 2007 r., II UK 164/06, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 172).

Należy jednak podkreślić, że wynikający z art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zakaz podwójnego uwzględniania okresów ubezpieczenia dotyczy jedynie tych okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, a więc okresów prawo to kształtujących (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III UK 78/12).

Nie chodzi zatem o samo czasowe pokrywanie się różnych okresów aktywności zawodowej skutkującej powstaniem tytułu ubezpieczenia społecznego, ale o zakaz podwójnego zaliczenia tego samego okresu ubezpieczenia z tego samego tytułu ubezpieczenia.

W polskim systemie ubezpieczeń obowiązuje przyjęta przez ustawodawcę zasada jednego świadczenia, która dotyczy zbiegu świadczenia przysługującego z tytułu prawa do renty lub emerytury rolniczej ze świadczeniem przysługującym z tych samych tytułów, ale z innego ubezpieczenia społecznego. Statuuje ją art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przewidujący, że w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie ustawy z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego, uprawnionemu wypłaca się jedno wybrane przez niego świadczenie, z zastrzeżeniem ust. 4 przy czym stosownie do treści z ust. 2a przepisu ust. 2 nie stosuje się do osób uprawnionych jednocześnie do emerytury rolniczej oraz do emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ust. 1, art. 24a lub art. 184 przepisów emerytalnych.

Zasadę jednego świadczenia realizuje również pośrednio rozwiązanie zawarte w art. 20 ust. 2 ww. ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 10 ust. 3 ww. ustawy o emeryturach i rentach z FUS, które przewidują możliwość uzyskania świadczenia w danym systemie (powszechnym lub rolniczym) także wtedy, gdy ubezpieczony nie zdołał zgromadzić w danym systemie wystarczającego stażu ubezpieczeniowego wymaganego do przyznania mu prawa do emerytury z tego właśnie systemu, co następuje przez doliczenie stażu ubezpieczeniowego z drugiego systemu. Jest to systemowe rozwiązanie normatywne korzystne dla ubezpieczonego i uwzględniające w samym założeniu jego interes, ponieważ w przeciwnym wypadku brak wymaganego stażu emerytalnego skutkowałby niemożnością nabycia prawa do emerytury w żadnym systemie. Wspomniana zasada pozostawia woli ubezpieczonego, który system do uzyskania świadczenia emerytalnego wybierze.

Ubezpieczony miał możliwość uzupełniania okresów ubezpieczenia z jednego systemu przy ustalaniu prawa do świadczenia z drugiego systemu, ale ta możliwość istniała tylko do momentu podjęcia przez niego decyzji o wyborze świadczenia. Takiego wyboru ubezpieczony dokonał składając w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o emeryturę z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ponownego prawa wyboru świadczenia korzystniejszego ustawodawca nie przewidział (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 8 maja 2014 roku w sprawie III AUa 1368/13).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 maja 2007 roku (II UK 164/06) wyjaśnił, iż „dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej)” (także: wyroki Sądów Apelacyjnych: w G. z dnia 6 maja 2016 roku w sprawie III AUa 13/16, w Ł. z dnia 8 maja 2014 roku w sprawie III AUa 1368/13 oraz z dnia 8 maja 2017 roku w sprawie III AUa 659/16, w B. z dnia 18 września 2013 roku w sprawie III AUa 290/13).

Nie budzi wątpliwości, że decydująca jest wola ubezpieczonego z jakiego świadczenia chce skorzystać także w sytuacji, gdy zaliczenie okresu ubezpieczenia rolniczego do okresów warunkujących nabycie prawa do emerytury pracowniczej umożliwi mu nabycie tego ostatniego świadczenia, ale jednocześnie pozbawi prawa do emerytury rolniczej.

Ubezpieczony pomija okoliczność, że do ustalenia prawa do emerytury tzw. „pracowniczej” ZUS uwzględnił już okresy pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym i ubezpieczenia w KRUS tj.:

- od 27 grudnia 1972 r. do 5 listopada 1975 r.,

- od 1 sierpnia 1977 r. do 19 kwietnia 1978 r.

- od 21 sierpnia 1994 r. do 28 września 2017 r.:

Nie budzi wątpliwości, że tych samych okresów stażu ubezpieczeniowego (prowadzenia gospodarstwa rolnego i wykonywania pracy na podstawie umowy o pracę) nie można zaliczać dwa razy do różnych świadczeń (emerytura pracownicza i emerytura rolnicza). Okresy ubezpieczenia rolniczego zaliczone do emerytury pracowniczej nie mogą być ponownie uwzględnione do ustalenia emerytury rolniczej.

Zatem w niniejszej sprawie, wobec nieudowodnienia żadnego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu określonego w ustawie, brak było podstaw do zaliczenia do okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców od listopada 1975 r. do 2 lutego 1976 r.

Wnioskodawca legitymuje się stażem niewystarczającym do uzyskania prawa do emerytury rolniczej, gdyż w jego przypadku wynosi on mniej niż 25 lat.

Reasumując - ubezpieczony nie spełnia przesłanek do uzyskania prawa do emerytury rolniczej określonych w art. 19 ww. ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, gdyż nie jest możliwe zaliczenie tych samych okresów które zostały już uwzględnione do emerytury należnej z ZUS i jednocześnie do emerytury rolniczej.

Dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do ustalenia prawa do emerytury w jednym systemie uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) (zob. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 czerwca 2020 r. I UK 261/19, L.).

Innych okresów niż te, które ZUS uwzględnił, wnioskodawca nie udowodnił.

W tym stanie rzeczy odwołujący nie wykazał żadnego stażu który mógłby zostać zaliczony przez KRUS do ustalenia uprawnień do emerytury rolniczej.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako niezasadne.